

Lakimieskoulutus EU:ssa

Ranska

Tietolähde: Ranskan asianajajaliitto (Conseil National des Barreaux)

huhtikuu 2014

KUVAUS Ranskan KANSALLISESTA LAKIMIESKOULUTUSJÄRJESTELMÄSTÄ

1. Ammattiin pääsy

Korkea-asteen koulutus / yliopistotason koulutus	KYLLÄ
Oikeustieteen tutkinto pakollinen	KYLLÄ Oikeustieteen maisterin tutkinto tai vastaava Oikeusperusta: ranskaksi: Arrêté du 25 novembre 1998 fixant la liste des titres ou diplômes reconnus comme équivalents à la maîtrise en droit pour l'exercice de la profession d'avocat ja Arrêté du 21 mars 2007
Pätevyityminen	<ul style="list-style-type: none">• Kansalaisuus: ehdokkaan on oltava Ranskan kansalainen; jonkin EU-maan tai Euroopan talousalueeseen kuuluvan maan kansalainen; jonkin sellaisen maan kansalainen, joka ei ole EU- eikä ETA-maa mutta jossa Ranskan kansalaiset voivat harjoittaa ammattia samoin edellytyksin kuin asianomaiset voisivat harjoittaa ammattia Ranskassa; tai henkilö, jolla on Ranskan pakolaisten ja kansalaisuudettomien henkilöiden suojelun toimiston (OFPRAN) tunnustama pakolaisasema tai kansalaisuudettoman henkilön asema).• Akateeminen tutkinto: ehdokkaalla on oltava

oikeustieteen maisteri 1 -tutkinto tai vastaava sekä CAPA-todistus kelpoisuudesta asianajajan ammattiin (*certificat d'aptitude à la profession d'avocat*).

- **Soveltuvuus asianajajan ammattiin:** ehdokasta ei ole tuomittu rikoksesta eikä hänelle ole määrätty muita kurinpidollisia seuraamuksia eikä henkilökohtaista konkurssia tai mitään muitakaan seuraamuksia.
- **Rekisteröityminen asianajajaliiton jäseneksi:**
 - Ehdokas on suorittanut CAPA-loppututkinnon.

Suoritettuaan CAPA-tutkinnon asianajajaharjoittelijan on vannottava vala ja rekisteröidyttävä sen asianajaja-yhdistyksen oikeusasianajajien luetteloon, jossa hän aikoo harjoittaa asianajajan ammattia (ks. [décret du 27 novembre 1991](#), 101 §).

Oikeusperusta (ranskaksi):

[Loi n° 71-1130 du 31 décembre 1971 portant réforme de certaines professions judiciaires et juridiques](#)

[Décret n° 91-1197 du 27 novembre 1991. organisant la profession d'avocat](#)

Vaihtoehtoiset polut ammattiin

Asetuksen N:o 91-1197 97 ja 98 §:n mukaisesti ([décret n° 91-1197 du 27 novembre 1991 organisant la profession d'avocat](#)) tietyt ammattiryhmät on aiemmin harjoitetun toiminnan perusteella

– vapautettu edellä tarkoitetun 31. joulukuuta 1971 annetun lain 11 §:n 2 momentissa tarkoitetusta tutkinnon suorittamisvaatimuksesta ([article 11 \(2°\) de la loi du 31 décembre 1971](#)), koulutus- ja harjoitteluvaatimuksesta sekä CAPA-todistusta eli asianajajakelpoisuutta (*avocat*) koskevasta vaatimuksesta:

1° Ranskan korkeimman hallintotuomioistuimen (*Conseil d'État*) jäsenet ja entiset jäsenet sekä hallintotuomioistuinten ja hallinto-oikeudellisten muutoksenhakutuomioistuinten jäsenet ja entiset jäsenet

2° Valtiontalouden tarkastusviraston sekä Ranskan Polynesian ja Uuden-Kaledonian alueellisten tarkastusvirastojen tuomarit ja entiset tuomarit

3° asetuksen N:o 58-1270 soveltamisalaan kuuluvien tuomioistuinten tuomarit ja entiset tuomarit ([Ordonnance n° 58-1270 du 22 décembre 1958 portant loi organique relative au statut de la magistrature](#))

4° oikeustiedettä opettavat yliopiston professorit

5° korkeimman hallintotuomioistuimen ja kassaatioistuimen asianajajat

6° entiset lakimiehet, joilla on oikeus esiintyä asiamiehenä muutoksenhakutuomioistuimessa

7° asianajajayhdistykseen rekisteröityneet entiset lakimiehet ja entiset oikeudelliset neuvonantajat

– vapautettu teoreettisesta opetuksesta ja käytännön harjoittelusta sekä CAPA-todistuksen (*avocat*) suorittamisesta:

1° notaarit, haaste- ja ulosottomiehet, kauppatuomioistuinten kirjaajat, konkurssipesien valvojat ja pesänselvittäjät, entiset konkurssipesien valvojat ja pesänselvittäjät, tekijänoikeudelliset neuvonantajat ja entiset patenttioikeuden neuvonantajat, jotka ovat toimineet tehtävissään vähintään viiden vuoden ajan

2° yliopistojen lehtorit, assistentit ja opetustehtävien hoitajat, jos heillä on tohtorin tutkinto oikeus-, talous- tai johtamistieteessä ja he voivat osoittaa toimineensa oikeustieteen opetustehtävissä opetus- ja tutkimusyksiköiden edellä mainituissa virka-asemissa vähintään viiden vuoden ajan

3° yritysjuristit, jotka voivat osoittaa toimineensa yhden tai useamman yrityksen oikeudellisessa yksikössä ammattitehtävissä vähintään kahdeksan vuoden ajan

4° virkamiehet ja ura-alueen A entiset virkamiehet tai muut tämän ura-alueen kohtelun saaneet henkilöt, jotka ovat toimineet lakimiehenä vähintään kahdeksan vuoden ajan julkishallinnossa tai kansainvälisessä organisaatiossa

5° ammattiyhdistysliikkeessä vähintään kahdeksan vuoden ajan oikeudellisia tehtäviä hoitaneet oikeusavustajat

6° henkilöt, jotka voivat osoittaa toimineensa työsuhteisena lakimiehenä asianajajalla (*avocat*), yhdistyksessä tai lakiasiantoimistossa tai oikeusasianajajan toimistossa tai lakimiehenä korkeimman hallintotuomioistuimen tai kassaatioistuimen asianajajan palveluksessa vähintään kahdeksan vuoden ajan edellä mainitun 31. joulukuuta 1971 annetun lain 11 §:n 2 momentissa tarkoitetun oppiarvon tai tutkinnon suorittamisen jälkeen

7° 25. tammikuuta 2011 annetun lain N:o 2011-94 22 §:ssä mainitut henkilöt ([article 22 de la loi n° 2011-94 du 25 janvier 2011 portant réforme de la représentation devant les cours d'appel](#));

8° kansalliskokouksen edustajan tai senaattorin avustajat, jotka ovat harjoittaneet oikeudellista toimintaa pääammattinaan johtavassa asemassa vähintään kahdeksan vuoden ajan.

2. Koulutus työharjoittelun aikana

Järjestetäänkö työharjoittelua?	KYLLÄ	Oikeusperusta (ranskaksi): asianajajan ammatista 27. marraskuuta 1991 annettu asetus N:o 91-1197, Décret n° 91-1197 du 27 novembre 1991 organisant la profession d'avocat
Pakollinen	KYLLÄ	Kesto: alueellisessa asianajajakoulussa (CRFPA) annettava koulutus kestää 18 kuukautta .
Työharjoittelua järjestävät		<ul style="list-style-type: none"> • Alueelliset asianajajakoulut (<i>École d'avocats – EDA</i>) (entinen nimi: CRFPA – Centre Régional de Formation)

organisaatiot	<p><i>Professionnelle des Avocats</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Conseil National des Barreaux (Ranskan asianajajaliitto) <p>Oikeusperusta (ranskaksi): la loi du 31 décembre 1971 portant réforme de certaines professions judiciaires et juridiques, 13 ja 21-1 §</p>	
Harjoittelun toteutustapa	<ul style="list-style-type: none"> • Kurssit CRFPA:ssa (ks. ed., <i>École d'avocats</i> – EDA) • Työharjoittelu (tuomiopiireissä, yrityksissä) • Maisteri 2 -koulutus • Työharjoittelu lakiasiaintoimistossa (lisätietoja annetaan jäljempänä osiossa "Jakautuuko harjoittelu useampaan jaksoon?"). 	
Pääsykoe/tarkastus ennen harjoittelua	KYLLÄ	<p>CRFPA:n pääsykoe</p> <p>Oikeusperusta (ranskaksi): article 57 du décret n°91-1197 du 27 novembre 1991 ja arrêté du 11 septembre 2003 fixant le programme et les modalités de l'examen d'accès au CRFPA</p>
Opetussuunnitelma harjoittelun aikana	KYLLÄ	<p>Asianajajan ammatista 27. marraskuuta annetun asetuksen N:o 91-1197 3 alajakso ja erityisesti 57 § (sous section 3 du décret n° 91-1197 du 27 novembre 1991, notamment article 57).</p> <p>Kuuden kuukauden johdantokoulutus – tärkeimmät asiakokonaisuudet:</p> <p>ammattietiikka, lakitekniikka, suullinen esitys ja väittely, oikeudenkäynti, lakiasiaintoimiston johtaminen, vieras nykykieli</p>
Eurooppaoikeuden ja vieraiden kielten opetusta koskevat erityisvaatimukset	<p>KYLLÄ</p> <p>Kielikoulutus: CRFPA:n pääsykokeeseen sisältyy yhden vieraan nykykielen</p>	

	<p>suullinen koe. Kielen on oltava jokin CRFPA:n pääsykokeesta 11. syyskuuta 2003 annetussa määräyksessä luetelluista kielistä (Arrêté du 11 septembre 2003 fixant le programme et les modalités de l'examen d'accès au centre régional de formation professionnelle d'avocats).</p> <p>Eurooppaoikeuden opetus:</p> <p>Eurooppaoikeutta ei mainita 27. marraskuuta 1991 annetun asetuksen N:o 91-1197 57 §:ssä, jossa luetellaan yhteisen peruskoulutuksen pakollisia osatekijöitä (décret n° 91-1197 du 27 novembre 1991).</p> <p>Kuitenkin 7. joulukuuta 2005 annetun määräyksen mukaan (Arrêté du 7 décembre 2005 fixant le programme et les modalités de l'examen d'aptitude à la profession d'avocat):</p> <ul style="list-style-type: none"> – Määräyksen liitteessä olevassa ohjelmassa mainitaan erikseen ”yhteisöoikeus ja eurooppaoikeus” (EU:n toimielimiä koskeva sääntely ja aineellinen oikeus). – Pääsykokeeseen on sisällytettävä 15 minuutin suullinen esitys, joka perustuu ehdokkaan valitsemaa aihetta koskevan siviili-, kauppaa-, sosiaali-, rikos-, hallinto- tai yhteisöoikeudellisen asian valmisteluun kolmen tunnin aikana (<i>“coefficient 2”</i>) (7. joulukuuta 2005 annetun määräyksen 3 §). <p>Alueellisilla asianajajakouluilla on erilaisia opetussuunnitelmia, ja eurooppaoikeuden opetus sisältyy niihin yhä useammin, koska eurooppaoikeudella on yhä suurempi vaikutus Ranskan oikeuteen kaikilla aloilla. Eurooppaoikeutta opetetaan usein erilliskurssien lisäksi myös osana muiden aineiden opetusta (rikosoikeus, siviilioikeus, sosiaalioikeus). Ranskan asianajajayhdistysten edustusto, Délégation des Barreaux de France (DBF), on laatinut eurooppaoikeuden opetusmoduulin, jota jotkin alueelliset asianajajakoulut käyttävät.</p>
<p>Jakautuuko harjoittelu useampaan jaksoon?</p>	<p>KYLLÄ Oikeusperusta (ranskaksi):</p>

	<p>décret n° 91-1197 du 27 novembre 1991, 58 §</p> <p>Puolentoista vuoden koulutusjakso jakautuu kolmeen osaan:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Kuuden kuukauden kurssijakson aikana CRFPA:ssa hankitaan perustiedot. • Kuudesta kahdeksaan kuukautta käytetään henkilökohtaisen opintosuunnitelman (HOPS) toteuttamiseen. Tämä koulutusjakso voidaan toteuttaa kahdella tapaa: työharjoitteluna (oikeuslaitoksessa, yrityksissä) tai yliopiston maisteri 2 -kurssina. • Kuuden kuukauden työharjoittelu lakiasiaintoimistossa. Työharjoittelusta on tehtävä kolmen osapuolen sopimus alueellisen asianajajakoulun, harjoittelijan ja työharjoittelun valvojan välillä. 	
<p>Harjoittelun jälkeinen arviointi/koe</p>	<p>KYLLÄ</p>	<p>CRFPA:n harjoittelun jälkeen ehdokkaan on läpäistävä koe saadakseen todistuksen kelpoisuudesta oikeudelliseen ammattiin (CAPA). Koemenettelyt on säädetty 7. joulukuuta 2005 annetussa määräyksessä (Arrêté du 7 décembre 2005 fixant le programme et les modalités de l'examen d'aptitude à la profession d'avocat).</p>
<p><i>3. Täydennyskoulutusjärjestelmä</i></p>		
<p>Erottelu täydennyskoulutuksen ja erikoistumiskoulutuksen välillä</p>	<p>KYLLÄ</p> <p>Oikeusperusta (ranskaksi): décret n° 91-1197 du 27 novembre 1991, 85 §</p> <p>Ranskan asianajajaliitto julkaisee joka vuosi kansallisen luettelon erikoistuneista lakimiehistä, myös lakimiehistä, jotka ovat saaneet oikeuden esiintyä asiamiehenä muutoksenhakutuomioistuimessa 31. joulukuuta 1971 annetun lain 1 §:n 4 momentin mukaisesti (ks. ed. osio "Pätevöityminen").</p>	

Täydennyskoulutusta koskevat velvoitteet	KYLLÄ	<p>Eettinen velvoite hankkia täydennyskoulutusta on vahvistettu laissa, joka on laadittu Ranskan asianajajaliiton kuulemisen perusteella. Asianajajaliitto hyväksyy noudatettavat menettelyt.</p> <p>Oikeusperusta (ranskaksi):</p> <ul style="list-style-type: none"> • Article 14 -2 de la loi du 31 décembre 1971 portant réforme de certaines professions judiciaires et juridiques (Täydennyskoulutus on pakollista asianajajayhdistykseen rekisteröityneelle lakimiehelle.) • Articles 85 et 85-1 du décret du 27 novembre 1991 organisant la profession d'avocat • Décision à caractère normatif n 2011-004 du 25 novembre 2011 portant délibération sur les modalités d'application de la formation continue des avocats
Erikoistumiskoulutusta koskevat velvoitteet	KYLLÄ	<p>Oikeusperusta: article 85 du décret du 27 novembre 1991 organisant la profession d'avocat</p> <p>Erikoistuneiden lakimiesten on käytettävä puolet täydennyskoulutusajasta omaan erikoistumisalaansa.</p>
Vieraiden kielten opiskelua koskevat velvoitteet		EI OLE
Eurooppaoikeuden opetuksen sisältöä koskevat vaatimukset täydennyskoulutuksessa		EI OLE
<i>4. Akkreditointijärjestelmät ja koulutuksen järjestäjät</i>		
Mahdollisuus akkreditointiin	KYLLÄ	Koulutuksen tarjoaminen lakimiehille ei edellytä pakollista akkreditointia.

	<p>Päätöksen N:o 2011-004 mukaan koulutuksen tarjoajan on toimitettava Ranskan asianajajaliitolle vuosittain, joka toinen kuukausi tai joka lukukausi kyseistä ajanjaksoa koskeva yksityiskohtainen koulutusohjelma (Décision du 25 novembre 2011 portant délibération sur les modalités d'application de la formation continue des avocats). Vain ohjelman toimittaminen on pakollista; Ranskan asianajajaliitto ei valvo koulutusohjelman sisältöä eikä tarjottua koulutusta.</p>
Täydennyskoulutusta tarjoavien koulutuksen järjestäjien lukumäärä	Tietoja ei ole saatavilla , koska tarjottavan koulutuksen valvonta ei ole pakollista.
Akkreditoitua täydennyskoulutusta tarjoavat koulutuksen järjestäjät	<ul style="list-style-type: none"> • CRFPA – Alueelliset asianajajakoulut (<i>Écoles d'avocats</i> – EDA) • Asianajajayhdistykset • Ranskan asianajajayhdistysten perustamat tai hallinnoimat organisaatiot • Akkreditoituidut yksityiset koulutuksen tarjoajat
Erikoistumiskoulutusta tarjoavien koulutuksen järjestäjien lukumäärä	Tietoja ei ole saatavilla , koska tarjottavan koulutuksen valvonta ei ole pakollista.
Akkreditoitua erikoistumis-koulutusta tarjoavat koulutuksen järjestäjät	<ul style="list-style-type: none"> • Asianajajayhdistykset • Asianajajayhdistyksen hallinnoimat tai perustamat organisaatiot • Akkreditoituidut yksityiset kaupalliset koulutuksen tarjoajat (lakiasiaintomistot) • Akkreditoituidut yksityiset tai julkiset voittoa tavoittelemattomat koulutuksen järjestäjät (yliopistot) • Akkreditoimattomat yksityiset kaupalliset koulutuksen tarjoajat • Akkreditoimattomat yksityiset tai julkiset

	voittoa tavoittelemattomat koulutuksen järjestäjät	
Koulutustoiminta ja -menetelmät		
Täydennys- tai erikoistumis-koulutusta koskevien velvoitteiden täyttämiseksi hyväksytyt koulutus	Täydennyskoulutus <ul style="list-style-type: none"> • Oikeustieteellisten tutkielmien julkaiseminen • Asianajajien, koulujen tai muiden ammatillisten organisaatioiden tarjoama koulutus • Oikeudelliset seminaarit tai konferenssit tai muut suoraan asianajajien ammatilliseen toimintaan liittyvät tilaisuudet • Asianajajien antama opetus • Etätäydennyskoulutus • Muissa jäsenvaltioissa suoritettuna täydennyskoulutuksen vastavuoroinen tunnustaminen 	Osallistuminen koulutustoimintaan toisessa jäsenvaltiossa: <p>ulkomailla hankitut opetustunnit tai -pisteet voidaan laskea mukaan 25. marraskuuta 2011 annetun päätöksen N:o 2011-004 säännöissä asetettujen täydennyskoulutusvelvoitteiden täyttämiseen.</p> <p>Oikeusperusta: Décision à caractère normatif n 2011-004 du 25 novembre 2011 portant délibération sur les modalités d'application de la formation continue des avocats, 6 §</p>

5. Koulutuksen valvonta

Täydennyskoulutusta valvovat organisaatiot	<ul style="list-style-type: none"> • Ranskan asianajajaliiton ammatillisen koulutuksen komitea: <ul style="list-style-type: none"> – Alueellisten asianajajakoulujen (CRFPA)
---	---

	<p>tarjoaman täydennyskoulutuksen valvonta</p> <ul style="list-style-type: none"> – Vapaiden ammattien harjoittajien ammatillisen täydennyskoulutusrahaston (FIF-PL – Fond Interprofessionnel de Formation des Professionnels Libéraux) rahoittamien täydennyskoulutusohjelmien valvonta, jossa CRFPA:n tarjoamaa koulutusta arvioidaan kahden kriteerin perusteella: muoto (kohdeyleisö ja menettelytavat) ja sisältö (koulutuksen monimuotoisuus siten, että se kattaa kaikki oikeudenalat ottaen samalla huomioon ajan-kohtaiset oikeudelliset aiheet) • FIF-PL tekee rahoitussopimuksen jokaisen asianajajakoulun (écoles d’avocats) kanssa. • Ranskan asianajajaliiton ammatillisen koulutuksen komitea jakaa osan FIF-PL:n lainoista asianajajien ammattiyhdistyksille, jotka ovat rekisteröityneet ammatillisen koulutuksen tarjoajiksi Ranskan työlain (Code du travail) L6351-1 §:n mukaisesti ja noudattavat mainittua lakia ja jotka ovat toimittaneet täydennyskoulutusohjelmansa Ranskan asianajajaliitolle. Ohjelman sisältöä ei kuitenkaan tarkasteta, vaan koulutuksentarjoajilla on vain velvoite toimittaa se.
<p>Valvontamenettely</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Päätöksen N:o 2011-004 mukaan koulutuksen tarjoajan on vuosittain toimitettava Ranskan asianajajaliitolle vastaavaa ajanjaksoa koskeva yksityiskohtainen koulutusohjelma (Décision à caractère normatif n 2011-004 du 25 novembre 2011 portant délibération sur les modalités d’application de la formation continue des avocats). • Asianajajayhdistysten ammattikunta-

	<p>neuvostot (<i>Conseils de l'Ordre des Barreaux</i>) valvovat jälkikäteen, että täydennyskoulutusvelvoite on täytetty (loi n° 71-1130 du 31 décembre 1971, 17 §; décret du 27 novembre 1991, 85-1 § ja décision à caractère normatif n. 2011-004, 8 §).</p>
Erikoistumiskoulutusta valvovat organisaatiot	<p>Asianajajille tarjoavat täydennyskoulutuskursseja pääasiassa muut kuin ammatilliset yksityiset ja julkiset yksiköt. Täydennyskoulutuksen sisältö ei kuulu pakollisen tai kattavan valvonnan piiriin.</p> <p>Ranskan asianajajaliitto tarkastaa vain alueellisten asianajajakoulujen (CRFPA) tarjoaman koulutuksen. Yksityisen sektorin tarjoamaa koulutusta se valvoo valinnaisesti osana validointimenettelyä kyseisten yksiköiden tekemän hakemuksen perusteella (yksityiskohtainen menettely on esitetty päätöksen N:o 2011-004 §:ss', décision à caractère normative 2011-004).</p>
Valvontamenettely	<p>Ainoastaan jälkikäteen on pakollista valvoa, että jokainen asianajaja on täyttänyt täydennyskoulutusvelvoitteensa, ja se koskee myös erikoistuneiden asianajajien täydennyskoulutusta. Valvonnasta vastaavat asianajajayhdistysten ammattikuntaneuvostot (<i>Conseils de l'Ordre des Barreaux</i>) (ks. loi n° 71-1130 du 31 décembre 1971, 14-2 §, ja décret du 27 novembre 1991, 85 §).</p>

6. Kansallisen koulutusjärjestelmän uudistaminen

Ranskan asianajajaliitto päätti vuoden 2011 lopulla poistaa tasoitusta koskevan säännön, jonka mukaan täydennyskoulutusta on hankittava 20 tuntia kalenterivuonna tai yhteensä 40 tuntia kahtena peräkkäisenä vuonna, ja laskea täydennyskoulutusvelvoitteet vuotuisen 20 tunnin koulutusvelvoitteen perusteella. Uudistusta ei ole vielä pantu täytäntöön Ranskan oikeusministeriön keskushallinnon (*la Chancellerie*) ilmaisemien varaumien takia. Päätös N:o 2011-004 uudistettiin vuonna 2011, joten lähitulevaisuudessa ei ole suunnitteilla uusia uudistuksia.

Lähde: Pilottihanke – Eurooppalainen oikeusalan koulutus ”Erä 2 – Tutkimus lakimiehille suunnatusta eurooppaoikeuden koulutuksesta”. Toteutus: Euroopan unionin asianajajaliittojen neuvosto (CCBE) ja Julkisen hallinnon Eurooppa-instituutti (EIPA).